

Lieta C-354/23 [Seberts] ⁱ

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2023. gada 8. jūnijs

Iesniedzējtiesa:

College van Beroep voor het bedrijfsleven (Nīderlande)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2023. gada 6. jūnijs

Prasītāja:

LM BV

Atbildētājs:

Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Iesniedzējtiesas nolēmums

COLLEGE VAN BEROEP VOOR HET BEDRIJFSLEVEN (Administratīvās sociālekonomisko lietu apelācijas tiesas, Nīderlande, turpmāk tekstā – “*College*”)

[..] tiesnešu kolēģijas 2023. gada 6. jūnija nolēmums lietā starp [vārds 1] B.V. (turpmāk tekstā – “lauku saimniecība”) [vieta], prasītāja,

[..]

un

Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (lauksaimniecības, dabas un pārtikas kvalitātes ministrs, turpmāk tekstā – “ministrs”), atbildētājs, [..].

ⁱ Šis lietas nosaukums ir izdomāts. Tas neatbilst neviena lietas dalībnieka reālajam personvārdam vai nosaukumam.

Tiesvedības gaita

Ar 2020. gada 28. augusta lēmumu ministrs noraidīja lauku saimniecības subsīdijas pieteikumu saskaņā ar *Regeling nationale EZK- en LNV-subsidies* (Ekonomikas un klimata politikas ministrijas, kā arī Lauksaimniecības, dabas un pārtikas kvalitātes ministrijas valsts subsīdiju shēma, turpmāk tekstā – “*regeling*”) 2.3. sadaļu “Energoeffektivitāte siltumnīcu saimniecībā”.

Ar 2020. gada 12. novembra lēmumu (turpmāk tekstā – “apstrīdētais lēmums”) ministrs lauku saimniecības sūdzību atzina par nepamatotu.

Lauku saimniecība cēla prasību pret apstrīdēto lēmumu [tiesvedības gaita] [..].

Pamatojums

Pamatlietas priekšmets un atbilstošie fakti

1. Lauku saimniecība darbojas siltumnīcu saimniecības nozarē un audzē lopbarības augus. 2020. gada 30. jūnijā tā iesniedza projekta “Pieslēgums *Roca*-tīklam” (fizisks pieslēgums siltumtīklam) atbalsta pieteikumu par kopējo summu 27 800 EUR. Lauku saimniecība ir jāpieslēdz *Roca* elektrostacijas, kas atrodas *Capelle aan den IJssel*, siltumtīklam. Šim nolūkam tā noslēdza divus līgumus. Pirmais līgums tika noslēgts ar *Eneco Warmte & Koude Leveringsbedrijf B.V.* (turpmāk tekstā – “*Eneco*”) un attiecas uz pieslēgumu siltumtīklam. Runa ir par siltumtrases izbūvi, kas, pazemes kabelim šķērsojot koplietošanas autoceļus, savieno galveno tīklu ar lauku saimniecības katlu māju (turpmāk tekstā – “*Eneco* pieslēgums”). Katlu mājā *Eneco* uzstāda aizzīmogotu siltummaini. Katlu māja atrodas uz lauku saimniecības zemesgabala. *Eneco* ierīko un apkalpo šo pieslēgumu; pieslēgums katlu mājā ir noplombēts, un lauku saimniecībai nav piekļuves tam. Pastāvot nododamām būvēšanas tiesībām attiecībā uz siltumtrasi un siltummaini, kas atrodas uz lauku saimniecības zemesgabala, šis pieslēgums kļūst par *Eneco* īpašumu. Lauku saimniecība samaksā *Eneco* vienreizēju atlīdzību par šo pieslēgumu. Otrs līgums tika noslēgts ar [vārds 2] B.V. (turpmāk tekstā – [vārds 2]) un attiecas uz pieslēgumu no katlu mājas uz lauku saimniecības siltumnīcām (turpmāk tekstā – [vārds 2] pieslēgums). Lauku saimniecība kļūst par šā [vārds 2] pieslēguma īpašnieku.

Ar 2020. gada 28. augusta lēmumu ministrs subsīdijas pieteikumu noraidīja, jo lauku saimniecība neiegūst *Eneco* pieslēguma īpašumtiesības. Ar apstrīdēto lēmumu ministrs šo lēmumu atstāj spēkā.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesību normas

2.1.

Līguma par Eiropas Savienības darbību (turpmāk tekstā – “LESD”) 107. pants, ciktāl tam ir nozīme šajā lietā, ir formulēts šādi:

“1. Ja vien Līgumi neparedz ko citu, ar iekšējo tirgu nav saderīgs nekāds atbalsts, ko piešķir dalībvalstis vai ko jebkādā citā veidā piešķir no valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, ciktāl tāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm.

[..]

3. Turpmāk norādīto var uzskatīt par saderīgu ar iekšējo tirgu:

[..]

c) atbalstu, kas veicina konkrētu saimniecisko darbību vai konkrētu tautsaimniecības jomu attīstību, ja šādam atbalstam nav tāds nelabvēlīgs iespaids uz tirdzniecības apstākļiem, kas ir pretrunā kopīgām interesēm;

[..]”

2.2.

Eiropas Savienības Pamatnostādnes par valsts atbalstu lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē un lauku apvidos 2014.–2020. gadam (turpmāk tekstā – “pamatnostādnes”), 2014/C 204/01, kas stājušās spēkā 2014. gada 1. jūlijā, ciktāl tām ir nozīme šajā lietā, ir formulētas šādi:

[..]

4) Šajās pamatnostādnēs Komisija ir paredzējusi nosacījumus un kritērijus, saskaņā ar kuriem atbalsts lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarei un lauku apvidiem tiks uzskatīts par saderīgu ar iekšējo tirgu, un definējusi kritērijus to apgabalu noteikšanai, kas atbilst Līguma 107. panta 3. punkta nosacījumiem.

[..]

II DAĻA. ATBALSTA KATEGORIJAS

1. nodaļa. Atbalsts uzņēmumiem, kas nodarbojas ar lauksaimniecības produktu primāro ražošanu, pārstrādi un tirdzniecību

1.1.

Lauku attīstības pasākumi

1.1.1.

Ieguldījumu atbalsts

133) Šo iedaļu piemēro tādiem ieguldījumiem lauku saimniecībās, kas ir saistīti ar primāro lauksaimniecisko ražošanu, ieguldījumiem, kas ir saistīti ar lauksaimniecības produktu pārstrādi un ar lauksaimniecības produktu tirdzniecību.

[..]

1.1.1.1. Atbalsts ieguldījumiem materiālajos vai nemateriālajos lauku saimniecību aktīvos, kas ir saistīti ar primāro lauksaimniecisko ražošanu

135) Komisija atbalstu ieguldījumiem materiālajos vai nemateriālajos lauku saimniecību aktīvos, kas ir saistīti ar primāro lauksaimniecisko ražošanu, uzskatīs par saderīgu ar iekšējo tirgu saskaņā ar Līguma 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu, ja tas atbilst kopīgajiem novērtējuma principiem, kas izklāstīti šajās pamatnostādņēs, vispārīgajam nosacījumam, kas attiecībā uz ieguldījumu atbalstu noteikts šo pamatnostādņu 134. punktā, un šādiem nosacījumiem.

136) Šo iedaļu piemēro ieguldījumiem materiālajos un nemateriālajos lauku saimniecību aktīvos, kas ir saistīti ar primāro lauksaimniecisko ražošanu. Ieguldījumu veic viens vai vairāki saņēmēji, vai arī tas ir saistīts ar materiālajiem vai nemateriālajiem aktīviem, kurus izmanto viens vai vairāki saņēmēji.

137) Šo iedaļu piemēro arī ieguldījumiem materiālajos un nemateriālajos aktīvos, kas ir saistīti ar biodegvielu ražošanu vai enerģijas ražošanu no atjaunojamiem energoresursiem saimniecībās un atbilst šādiem nosacījumiem: [..]

[..]

143) Ar ieguldījumu jātiecas sasniegt vismaz vienu no šādiem mērķiem:

a) lauku saimniecības kopējo darbības rādītāju un ilgtspējas uzlabošana, jo īpaši samazinot ražošanas izmaksas vai uzlabojot un pārkārtojot ražošanu;

b) dabas vides, higiēnas apstākļu vai dzīvnieku labturības standartu uzlabošana, ja attiecīgā ieguldījuma mērķis ir pārsniegt spēkā esošus Savienības standartus;

[..]

Attiecināmās izmaksas

144) Atbalsts sedz šādas attiecināmās izmaksas:

a) izmaksas par nekustamā īpašuma celtniecību, iegādi, ieskaitot izpirkumnomu, vai labiekārtošanu [..];

[..]”

Valsts tiesību normas

2.3.

Regeling, ciktāl tiem ir nozīme šajā lietā, ir formulēta šādi:

[..]

2.3. sadaļa. Energoefektivitāte siltumnīcu saimniecībā

[..]

2.3.2. pants. Subsīdiju piešķiršana

1. Ministrs pēc pieteikuma saņemšanas uzņēmumam, kas nodarbojas ar produktu audzēšanu siltumnīcās, vai dārzniecību apvienībā ietilpstošam uzņēmumam, kas nodarbojas ar produktu audzēšanu siltumnīcās, piešķir subsīdijas turpmāk minētajām ierīcēm, iekārtām vai mašīnām:

[..]

b) fizisks pieslēgums siltumtīklam [..]”.

2.3.3. pants. Subsīdiju piešķiršanas nosacījumi

1. Ministrs piešķir subsīdijas ieguldījumam 2.3.2. panta izpratnē, ciktāl ieguldījums ir paredzēts vismaz vienam no [pamatnostādņu] 143. punkta a) vai b) apakšpunktā minētajiem mērķiem.

[..]

2.3.6. pants. Attiecināmās izmaksas

1. [Pamatnostādņu] 144. punkta a) apakšpunktā [..] minētās izmaksas ir attiecināmas.

2.3.8. pants. Valsts atbalsts

“2.3.2. pantā minētās subsīdijas ietver valsts atbalstu un ir pamatotas ar valsts atbalsta pasākumiem SA.50448 (2018/N) un SA.59823 (2020/N), kā arī ar [pamatnostādņu] 1.1.1.1. punktu.”

2.4.

Eiropas Komisija (turpmāk tekstā – “Komisija”) ar 2018. gada 21. septembra lēmumu, [atbalsta numurs] SA.50448 (2018/N), un 2021. gada 11. maija lēmumu, [atbalsta numurs] SA.59823 (2020/N), nolēma, ka *regeling* 2.3. sadaļā “Energoefektivitāte siltumnīcu saimniecībā” ietvertā valsts atbalsta shēma, arī redakcijā ar grozījumiem, esot saderīga ar iekšējo tirgu LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunkta izpratnē. Komisija cita starpā secināja, ka pamatnostādņu 2. daļas “Atbalsta kategorijas” 1.1.1.1. punktā “Atbalsts ieguldījumiem materiālajos vai nemateriālajos lauku saimniecību aktīvos, kas ir saistīti ar primāro lauksaimniecisko ražošanu” minētie nosacījumi esot izpildīti.

Lauku saimniecības nostāja

3. Lauku saimniecība nepiekrīt lēmumam, ar kuru subsīdiju pieprasījums tika noraidīts. Tā ieskatā vienreizējā maksa, ko saimniecība maksā par *Eneco* pieslēgumu, esot izmaksas pamatnostādņu 144. punkta a) apakšpunkta izpratnē. Šī maksa atbilstot pieslēguma izmaksām, ko veido izmaksas par instalāciju un fizisko siltumtrašu pieslēgšanu galvenajam tīklam, kā arī siltuma nodrošināšanai uzstādītā siltummaiņa izmaksas. No *regeling*, ne arī no pamatnostādnēm neizrietot, tā apgalvo lauku saimniecība, ka pieslēguma (galvenā tīkla līnijai un siltummainim) īpašumtiesību iegūšanai būtu nozīme attiecībā uz subsīdijas piešķiršanu. Pamatnostādnēs būtībā esot noteikts, ka runa var būt par materiāliem un nemateriāliem aktīviem un ka subsīdijai ir jākalpo celtniecības [vai] iegādes (ieskaitot izpirkumnomu) izmaksu segšanai. Līdz ar to iegāde esot viens no iespējamajiem izmaksu rašanās veidiem. Tāpat citi veidi (celtniecība un izpirkumnoma) arī esot pieļaujami. Ja tiek noteikta pieslēgšanas maksa, rodoties nemateriāls aktīvs. Gadījumā, ja līgumslēdzējs šo pieslēguma maksu izmanto siltumtīkla izbūves finansēšanai, tas esot saskaņā ar pamatnostādnēm. *Eneco* saistībā ar drošu un uzticamu siltumtīkla ekspluatāciju neesot citas iespējas, lai īpašumtiesības uz tīklu (vai kādu tā daļu) un līdz ar to šā tīkla uzturēšanu nodotu atsevišķam uzņēmumam, kas pieslēgts tīklam. Izdevumi, ko *Eneco* sedz un, nodrošinot pieslēguma darbību, novirza uz lauku saimniecību, atspoguļojot faktiski radušās materiālu un pieslēguma izmaksas. Turklāt lauku saimniecība atsauca uz vienlīdzības principu. Citas lauku saimniecības esot saņēmušas salīdzināmas subsīdijas. Turklāt tas norāda uz tādām saimniecībām, kurām ir fizisks pieslēgums OCAP CO₂ tīklam un kas OCAP par to maksā pieslēguma maksu, [bet] tajā pašā laikā OCAP saglabā īpašumtiesības uz CO₂ tīklu un pieslēgumiem. Turklāt subsīdijas pieteikums attiecoties arī uz [vārds 2] pieslēgumu, par kuru lauku saimniecība gan esot ieguvusi īpašumtiesības. Ministrs esot nelikumīgi atteicies lemt par šo subsīdijas pieteikuma daļu.

Ministra nostāja

4. Ministrs uzskata, ka subsīdijas pieteikumu viņš ir noraidījis pamatoti. No (iepriekš izklāstītā) tiesību konteksta izrietot, ka atbilstīgo izmaksu kontekstā runa esot par izmaksām, kas aplūkojamas kā ieguldījumi. Proti, pastāvot ieguldījumu atbalsts. Veikt ieguldījumus vienmēr nozīmējot kaut ko iegādāties, un tā priekšnosacījums ir īpašumtiesību iegūšana. Šajā lietā ieguldījumus *Eneco* pieslēgumā veic nevis lauku saimniecība, bet gan *Eneco* pats. Lauksaimniecības uzņēmums vienīgi samaksājot maksu. Tā ka tas neiegūstot īpašumtiesības uz *Eneco* pieslēgumu, nepastāvot ieguldījumi pamatnostādņu 133. punkta un 144. punkta a) apakšpunkta izpratnē.

Salīdzinājums ar subsīdijām, kas piešķirtas par fizisko pieslēgumu OCAP CO₂ tīklam, esot nepieņemams, jo tajā gadījumā subsīdijas esot tikušas izmaksātas vienīgi par pieteikuma iesniedzējas īpašumā esošo daļu. Tāpēc neesot vienlīdzības principa pārkāpuma. Turklāt *Eneco* pieslēguma faktiskās izmaksas neesot

zināmas, jo *Eneco* rēķinā ietverot tikai maksu par pieslēgumu, nesniedzot sīkāku informāciju.

[Vārds 2] pieslēguma izmaksas principā esot pilnīgi attiecināmas. Tomēr līgums ar [vārds 2] tikšot anulēts, ja subsīdijas par fizisko pieslēgumu siltumtīklam netiktu piešķirtas.

Prejudiciālā jautājuma pamatojums

5. Ministrs saskaņā ar *regeling* 2.3.2. punkta b) apakšpunktu piešķir subsīdiju par fizisko pieslēgumu siltumtīklam. Pamatnostādņu 144. punkta a) un b) apakšpunktā minētās izmaksas ir saskaņā ar *regeling* 2.3.6. pantu ir attiecināmas, ja pastāv ieguldījums pamatnostādņu izpratnē. Tāpēc šajā lietā attiecībā uz pamatnostādņēm, it īpaši jēdziena “ieguldījums” interpretāciju, izšķirīgs ir jautājums par to, vai ir jāpiešķir atbalsts, lai finansētu fizisko pieslēgumu siltumtīklam.

6. Pamatnostādņu 144. punkta a) apakšpunkta ir noteikts, ka ar atbalstu ir jāsedz izmaksas, kuras attiecas uz nekustamā īpašuma celtniecību, iegādi (ieskaitot izpirkumnomu) vai labiekārtošanu. Tā kā šis punkts pieder pie 1.1.1. iedaļas 1.1.1.1. punkta, arī ievērojot tajā ietvertos 135., 136. un 137. punktu, runa šeit ir par ieguldījumu atbalstu, it īpaši atbalstu ieguldījumiem materiālajos un nemateriālajos aktīvos lauku saimniecībās. Jēdziens “materiālie ieguldījumi un nemateriālie pamatlīdzekļi” pamatnostādņēs netiek definēts. Turklāt ikdienas valodā runa ir par līdzekļu (naudas) izlietojumu materiālo un nemateriālo aktīvu iegādei vai labiekārtošanai. No tā tieši neizriet, ka tālab ir jāiegūst tiesības uz nekustamo īpašumu. Turpretim no tādu attiecināmo izmaksu veida, kuru segšanai kalpo atbalsts saskaņā ar pamatnostādņu 144. punkta a) apakšpunktu, proti, izmaksas par nekustamā īpašuma celtniecību, iegādi vai labiekārtošanu, ir secināms, ka, arī veicot nekustamā īpašuma celtniecību vai labiekārtošanu, atbalsta saņēmējam ir jābūt nekustamās mantas īpašniekam vai par tādu ir jāklūst. Fakts, ka iegādes gadījumā runa var būt arī par izpirkumnomu, savukārt, varētu norādīt uz to, ka īpašuma iegāde nav nepieciešama ieguldījumu atbalsta piešķiršanas gadījumā. Arī no citām valodu redakcijām, piemēram franču, vācu vai angļu valodas redakcijas, *College* negūst skaidrību par šajā lietā piemēroto pamatnostādņu interpretāciju.

7. Lauku saimniecība šajā sakarā norāda, ka *Eneco* pieslēgums, par kuru tā *Eneco* samaksāja projekta maksu, rada saimniecības vērtības pieaugumu, tā ka tiek veikta tai piederošā nekustamā īpašuma labiekārtošana. *College* sēdē tika aplūkots salīdzinājums ar ēkai paredzētu saules paneļu izpirkumnomu; saules paneļi nenonāk ēkas īpašnieka īpašumā, taču pilnā mērā ietekmē ēkas vērtības pieaugumu, tā ka ir jāatzīst, ka šajā ziņā notiek ēkas labiekārtošana.

8. Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru, interpretējot Savienības tiesību normu, ir jāņem vērā ne tikai tās teksts, bet arī tās konteksts un ar tiesisko regulējumu, kurā šī norma ir ietverta, izvirzītie mērķi (skat., piemēram,

spriedumus, 2020. gada 22. janvāris, *Ursa Major Services BV*, C-814/18, EU:C:2020:27, 49. punkts, un, 2021. gada 27. janvāris, *De Ruiter*, C-361/19, EU:C:2021:71, 39. punkts).

9. Attiecībā uz pamatnostādņu 143. punkta a) un b) apakšpunktā minētajiem mērķiem, kas ir orientēti uz lauku saimniecības kopējo darbības rādītāju un ilgspējas uzlabošanu, kā arī uz dabas vides uzlabošanu, tā šķiet, ka subsīdijas saņēmējam obligāti nav jāiegūst īpašumā nekustamā manta, uz kuru attiecas izmaksas. Proti, līdz ar to iespējas tiek nodrošinātas vienīgi gadījumos, kuros ieguldījumi attiecas uz izmaksām saistībā ar mantu, kas pieder lauku saimniecībai vai nonāk to īpašumā. Rezultāts, veicot fizisko pieslēgšanu siltumtīklam, tad ir lauku saimniecības kopējo darbības rādītāju un ilgspējas uzlabošanās, kā arī dabas vides uzlabošanās neatkarīgi no tā, vai pieslēgums atrodas lauku saimniecības īpašumā. Šajā ziņā, iespējams, vēl ir svarīgi, ka, kā to izklāsta lauku saimniecība, *Eneco* saistībā ar drošu un uzticamu siltumtīkla ekspluatāciju neesot iespējas, lai īpašumtiesības uz tīklu un līdz ar to – šā tīkla uzturēšanu nodotu atsevišķam uzņēmumam, kas pieslēgts tīklam.

10. Tātad no iepriekš minētajiem pamatnostādņu mērķiem ir jāsecina, ka tāda ieguldījumu atbalsta saņemšanai, kas kalpo nekustamā īpašuma celtniecības, iegādes vai labiekārtošanas izmaksu segšanai, atbalsta saņēmējam nav pašam jābūt nekustamās mantas, uz kuru attiecas izmaksas, īpašniekam vai par tādu jāklūst. Tomēr šajā ziņā ir jānorāda, ka pamatnostādnes ir izņēmums no vispārējā principa, ka valsts atbalsts nav saderīgs ar iekšējo tirgu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē. Izņēmumus no šā pamatprincipa Tiesa mēdz interpretēt šauri (skat., piemēram, spriedumu, 2006. gada 23. februāris, *Atzeni u.c.*, C-346/03 un C-529/03, EU:C:2006:130, 79. punkts).

11. Pamatojoties uz iepriekšminēto, pamatnostādņu, it īpaši to 135., 136., 137. punkta un 144. punkta a) apakšpunkta, precīza nozīme ir apšaubāma. Tā kā šajā sakarā esošā tiesību strīda atrisināšanai ir nepieciešama Savienības tiesību interpretācija, *College* saskaņā ar LESD 267. pantu ir jālūdz, lai Tiesa sniedz prejudiciālu nolēmumu. Tāpēc *College* uzdod Tiesai šādu jautājumu prejudiciāla nolēmuma sniegšanai:

Vai Eiropas Savienības Pamatnostādnes par valsts atbalstu lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē un lauku apvidos 2014.–2020. gadam (2014/C 204/01), it īpaši to 135., 136., 137. punkts un 144. punkta a) apakšpunkts, ir jāinterpretē tādējādi, ka ieguldījumu atbalsts nekustamā īpašuma celtniecības, iegādes vai labiekārtošanas izmaksu segšanai tiek sniegts tikai tad, ja subsīdijas saņēmējs ir nekustamās mantas, uz kuru attiecas izmaksas, īpašnieks vai par tādu klūst?

12. [tiesvedības apturēšana] [..]

Nolēmums

[Nolēmums par iepriekšminētā prejudiciālā jautājuma uzdošanu un tiesvedības apturēšanu] [...] [nobeiguma teksts un paraksti] [...]

DARBBA VERSIJA